

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

10 cents

¿A. F. P.?

COMENTARIS POST-ELECTORALS

FETAS las eleccions y publicats els resultats numerichs dels escrutinis, s' imposa comentar la jornada electoral del diumenge passat. Hem d' epilogar sobre las eleccions, com diria 'l nostre estimat company Pous y Pagés.

Lo primer que hem de procurar al escriure els presents comentaris es fugir dels procediments que en aquesta qüestió usa casi bé sempre la premsa partidista. Aquesta premsa, en lloch de donar una impressió honrada y sincera de la lluyta en els comicis, fixant l' importancia de las victorias en el seu veritable alcans y confessant els contratemps y las desfetas, s' entreté en exagerar els éxits y en dissimular els fracassos ab retóricas buydas, ab combinacions de xifras y ab tota mena de més ó menys hàbils jochs de mans. D' aquesta manera tothom guanya y qui no s' aconsola es perquè no vol... Renunciant nosaltres als esmentats procediments, forsa desacreditats per cert, farém un resum seré, imparcial y sincer de la batalla electoral del día 24.

* *

En el primer districte provincial de Barcelona l' esquerra catalana obtingué un triomf complet sobre la Lliga Regionalista y sobre las dretas ultramontanas aplegadas á l' entorn de la bandera negra del Comité de Defensa Social. Quan las darreras eleccions foren convocadas y se sabé que s' efectuarián en mitj de l' estat excepcional motivat per la suspensió de garantías, la impressió dominant fou la de que las dretas, valentse de l' actual situació de Barcelona y explotant pera baixos fins electorals la punyida causada en certs elements pels fets de la senmana de sanch y flamas, guanyarian fàcilment las eleccions. Però á mesura que 'l día de las votacions anava acostantse, pujavan visiblement las probabilitats á favor de l' esquerra catalana, y al comensarse la votació en els colegis, la victoria dels esquerrans estava en la consciencia de tots.

El triomf de la candidatura autonomista republicana pren més relleu per haverse obtingut en circumstancias innegablement adversas. Hi ha qui vol treure deduccions desfavorables del fet d' haver obtingut més vots las dretas sumadas (5,000 la Lliga y 2,800 el Comité de Defensa fan 7,800 vots) que 'ls autonomistas republicans (6,500 vots). Més els que aixó alegan, no 's fixan en que aquest resultat es degut á la votació de Badalona y Sarriá, poblacions marcadament dretistas. En els districtes barcelonins que han votat, la esquerra resisteix victoriosament la suma de tots els vots dretistas. Fassis la proba ab las xifras relatives al districte sisé y á Sant Andreu, y 's veurá clarament lo que deixém dit. Aquest detall es importantíssim, sobre tot relacionantlo ab las vinentas eleccions municipals.

Per altra part, el que sumats els vots de las dretas s' acostin ó superin als vots de l' esquerra, no té res d' extraordinari. Ab la mateixa llógica se podrian sumar els vots de las esquerras (la catalana y la radical) y en totas las eleccions tindrian aquestas una majoria formidable y invencible contra tots els demés.

Malgrat las inútils y puerils habilitats de *La Ven*, en las eleccions del diumenge, á Barcelona, la Lliga ha experimentat un gros fracás. La minva de vots ha estat pera ella terrible. En la majoria de seccions del districte sisé, ha baixat fins á casi la mitat dels vots que obtingué en las eleccions municipals darreras. En Lluís Durán y Ventosa, desde las columnas del diari regionalista, intenta explicar aquesta minva dihent que la candidatura del Comité de Defensa li ha pres aquests vots que li han faltat. Però aixó es totalment inexacte. Es cert que alguns vots li ha pres el Comité (els vots dels carlins); mes no més cal comparar las xifras de las eleccions provincials del diumenge ab las de las eleccions municipals anteriors, y en el districte sisé, per exemple, ens trobém ab que 'ls vots guanyats pels ultramontans, no arriban ni á la quarta part dels que han perdut els regionalistas. Aixó es un fet positiu y comprovable que ningú pot desmentir. La Lliga está en plena decadencia, y la seva forsa electoral se fon ràpidament.

* *

La Publicidad, que está contrariada per haver guanyat l' esquerra catalana, vol tirar aygua al ví de la victoria, sostenint que tots els partits foren vensuts el diumenge, ja que 'l cos electoral se mostrá fret y indiferent. ¿Peró es que ningú podia esperar altra cosa? La fredor dels electors es lo més natural d' aquest món.

L' entusiasme electoral no 's produheix casi may espontáneament. Lo que posa calor en l' ambient polítich son las propagandas, els mitings, els discursos, las campanyas periodísticas. Aquest cop las propagandas y las campanyas han estat limitadíssimas, á causa del estat excepcional de dret en que la ciutat se troba. ¿S' ha vist may qu' en els días d' hivern se calentés una habitació sense encendre els calorífers?

Además, la depressió del cos electoral no es res més que un reflecte de la depressió general del esperit barceloní, aclaparat per las convulsions revolucionarias de Juliol, pels procediments repressius del caygut govern d' en Maura y per la continuació del misteriosíssim terrorisme. En certas ocasions, el poble ja fa prou cumplint els seus debers de ciutadania. Pretendre que s' entusiasmi ens sembla excessíu. ¿Es que 's creu que pera aixecar els cors miraculosament n' hi ha prou ab un parell d' articles electorals d' estil necrológich?

* *

La part trista de la jornada del diumenge no está pas en el poch entusiasme dels electors barcelonins. Aquesta part trista está en el resultat de las eleccions en els altres districtes de la provincia de Barcelona. El caciquisme, el vell y odiat caciquisme ha triomfat á Mataró-Arenys, á Sabadell-Tarrassa y á Manresa-Berga, en aquest darrer districte aliat oprobiosament ab els regionalistas de *La Ven*.

Val la pena de reflexionar llargament sobre 'l resultat de las eleccions als districtes de fora. Pera replicar per endavant als que volen arreglarho tot ab pastetas solidarias — com el senyor Vallés, el senyor Marial, el senyor Moles y altres senyors — hem de fer remarcar el fet eloqüentíssim de que en els dos únichs districtes de la provincia en els quals se lluytava á base de la Solidaritat Catalana — Sabadell-Tarrassa y Mataró-Arenys — els elements solidaris han sigut completament derrotats.

A nosaltres ens sembla que 'l fet no pot ser més eloqüent.

WIFRET

FUNERARIAS

Quan la nit sigui ben fosca
vull venir al cementir;
¡què m' agradan las tenebras
des que tu 't vares morir!...

En el lloch qu' ets enterrada
passaré tota la nit,
els genolls flectats en terra,
remembrant ditxas d' ahir.

Allí, sol, en mitj la fosca,
¡quín gosar en mon sofrir!...
!Entre llágrimas y penas
passaré la nit felís!...

F. CARRERAS P.

DETALL

Tip y cuyt de treballar,
l' infelís Jan ha mort pobre,
y al temps qu' en trist ataut
están colocantlo al cotxe,
la seva dòna, quin dol
la viudetat ja pregona,
y que en tan critich moment
que res li ha deixat recorda,
contemplanta en el mirall
guapa, fresca y bona mossa,
exclama ab extrany accent:
—¡Menos mal, que 'm deixá joval!

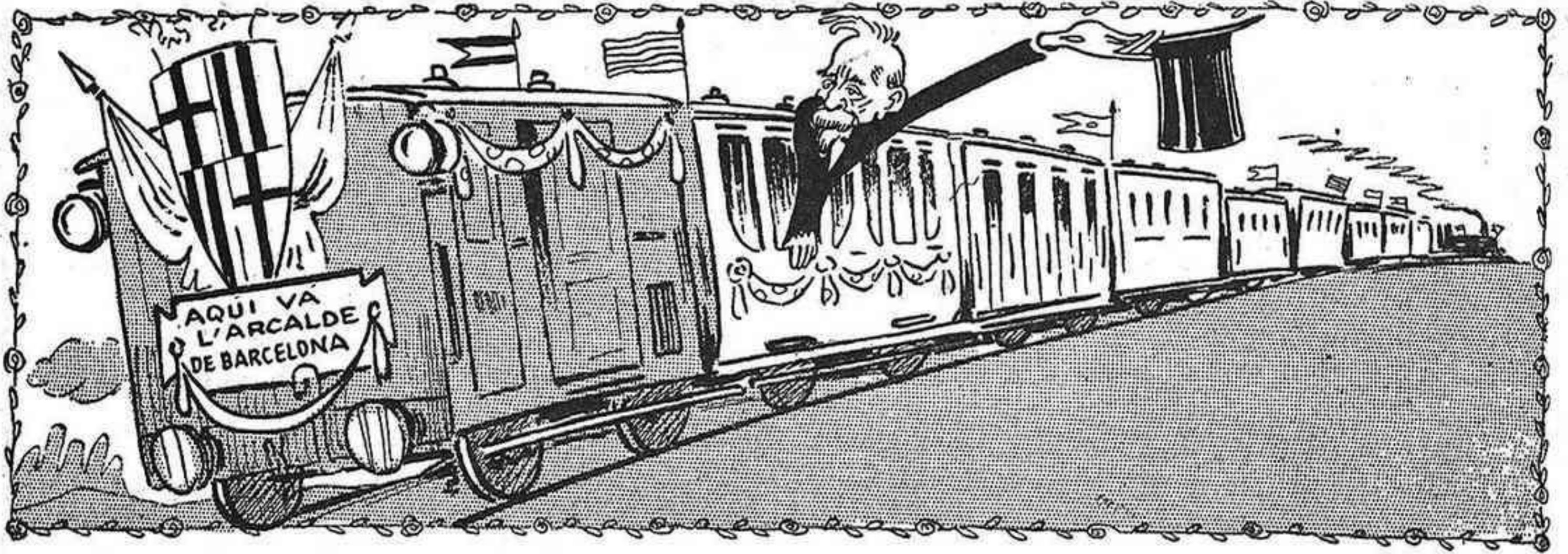
JOSEPH POLÁS

L' ÚNICA SORTIDA

—Llamé al cielo y no me oyó
y pues sus puertas me cierra,

derrotada per la Esquerra,
no 'm queda més solució.

L' anada.

Corona aprofitada

Fins sentintse greument malalt—el pobre ho estava de debó, y molt més de lo qu' ell se pensava—va volguer cumplir ab la difunta.

—Las mevas forsas son d' hora en hora més escassas—va dirse;—peró al morirse ella vaig prométreli qu' en la diada dels morts no li faria falta una corona, y vull que vegi que soch un viudo de paraula y que sé molt bé á lo que obliga un jurament.—

Y sense escoltar las observacions de la vella criada que, coneixent per una indiscreció del metge l' estat del senyor, tractava d' impedirli que sortís, el malalt va llensarse al carrer, y, aquí suspiro, allá m' aturo, més enllá las camas se 'm doblegan, va poguer per fí arribar á la botiga de flors artificials y adornos fúnebres.

—Bonas tardes... Desitjaría una corona...

—¿Que no 's troba bé?—va dirli l' amo del establiment, veyent la palidés cadavérica del seu semblant.

—No massa, però aixó es lo de menos. Vull una corona que...

—Tingui, segui.

Y va acostarli una cadira.

—Segui: aixís no 's cansará.

—Gracias. Una corona senzilla. Es per ella ¿sab?

—Ella?... ¿La seva esposa?...

—Es clar!... Un home com jo, incapás de faltar á cap lley divina ni humana, forsosament ha de referirse á la seva dona al parlar d' ella.

—¿Cóm la voldria?

—Ja li he dit: modesta, sense enfarfechs ni fantasias, però ab unas cintas negras, ben amplas y ben llargas, y la seva corresponent inscripció.—

El botiguer comensá á exténdrer sobre 'l taulell una colecció de coronas de diversos gustos...

—¿Li sembla aquesta?... O aquesta?... O aquesta altra?—

Una de semprevivas, de las que la gent bromista ó mal intencionada 'n diu «de tortell», va entrar pel ull dret del pobre viudo.

—Aquesta.

—¿Li agrada?...

—Moltíssim!... Però, ja li he dit: hi vull unas cintas ben llargas...

—Y ben amplas: ja ho recordo.

—¿Quánt val?—

Després d' un rato de regateig, varen quedar arre-

glats. Onze pessetas y 25 céntims, compresas cintas y inscripcions.

—¿Qué han de dir aquestas inscripcions?

—Apúntisho, porque aixó per mí es lo més important.—

L' amo de la botiga agafá paper y llapis.

—Digui.

—La cinta de la dreta vull que digui: *A mi idolatrada Catalina.*

—...lina. ¿Y la de l' esquerra?

—*Recuerdo eterno.*

—Perfectament. Demá la tindrà á casa.

L' esfors que 'l pobre malalt havia fet sostenint aquesta conversa agotá las sevas últimas energias.

—¡Ay!—exclamá, apretantse el pit ab las mans y comensant á tussir:—¡Jo 'm moro!...

—Y ara!... No digui aixó!—va fer el florista, volguent tranquilisar-lo:—Es un cubriment de cor, un...

—Cál!... M' ho conech... Se m' acaba la vida... Va á apagar-se 'm el llum...

Torná á tussir un moment y continuá:

—Ecolti... Convé pensar en tot... Y ja que hi som, voldria...

—¿Qué?

—Miri... A la cinta de la dreta, pot posarhi, com hem dit: *A mi inolvidable Catalina.*

—Sosseguis, home, sosseguis...

—Peró á la de l' esquerra, en compte del *Recuerdo eterno*, pòsihi: *A mi inolvidable Wenceslao.*

—¿Quié es aquest Wenceslao?

—Un servidor... Aixís, pel mateix preu, servirá per tots dos.—

Y dihent aquestas sentidas paraulas, el pobre malalt feu una darrera extremitut, y va morir, deixant caure sobre 'l taulell onze pessetas y 25 céntims.

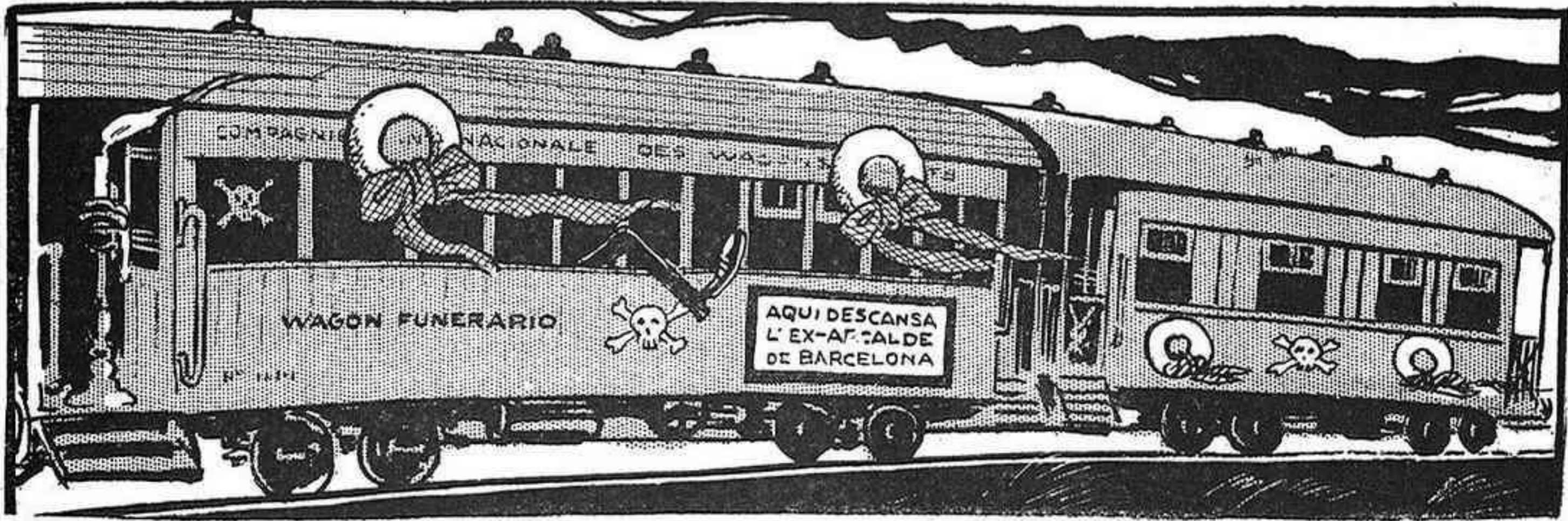
A. MARCH

REMEMBRANSA

Sou vos, mare meva,
de totas las donas, qui está en primer lloch,
y, per enaltirvos,
tot quant jo vos diga m' apar será poch.

En vostras entranyas
joyosa portareu un jorn lo meu sér

DE D. JOAN A MADRIT

La tornada.

y, quan el vegereu,
febrosa 'l besareu, plorant de plaher.

Llavors, dels pits vostres,
per mí, lo dols néctar anava brollant,
y, á cada xuclada,
de besos omplíau mon rostre d' infant.

Aquellas besadas
que sempre 'm donáveu, més tart compreguí,
y ab besos pagava
lo molt que sofríreu, mareta, per mí...

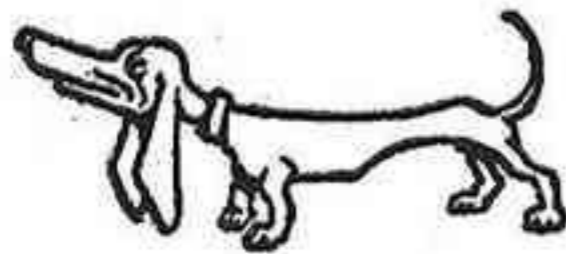
Després, fet ja un home,
el fruyt de ma tasca vos dava, content,
y al punt m' amoixavau,
y 'l cor vos glatía d' un goig prepotent...

¡El cor d' una mare!...
Bondat y puresa fan niu en son cor...
Es joya valiosa...
es font de noblesa... riquíssim tresor...

Crudel es l'angoixa
del fill que nin queda sens mare en el món...
No hi ha altra punyida
que fassi sofrir un dolor més pregón...

Per 'xò, mare mía,
cap més altra dona mereix vostre lloch;
per 'xò, al enaltirvos,
per molt que vos diga, m' apar serà poch.

MANEL NOEL

GLOSARI

L'URBANISACIO DE L'ALHAMBRA

Parlar avui de romanticisme, quan la nostra joventut passa llibres d'aquells tant groixuts que escriuen els savis afeitats dels paisos de cap amunt, és casi un atreviment. El romanticisme ha anat per terra. Ja és una cosa gastada, vella, plena de berrugues. Hem de ser pràctics i pragmatistes. Constructors. Res més que constructors. Indagar el passat i deixar-lo passar. No mirar mai endarrera. Caminar amb unes ulleres, com els cavalls de les diligències, però no veure més que'l camí que's veu a davant de la vista.

Aquesta falta de romanticisme, que de moment sem-

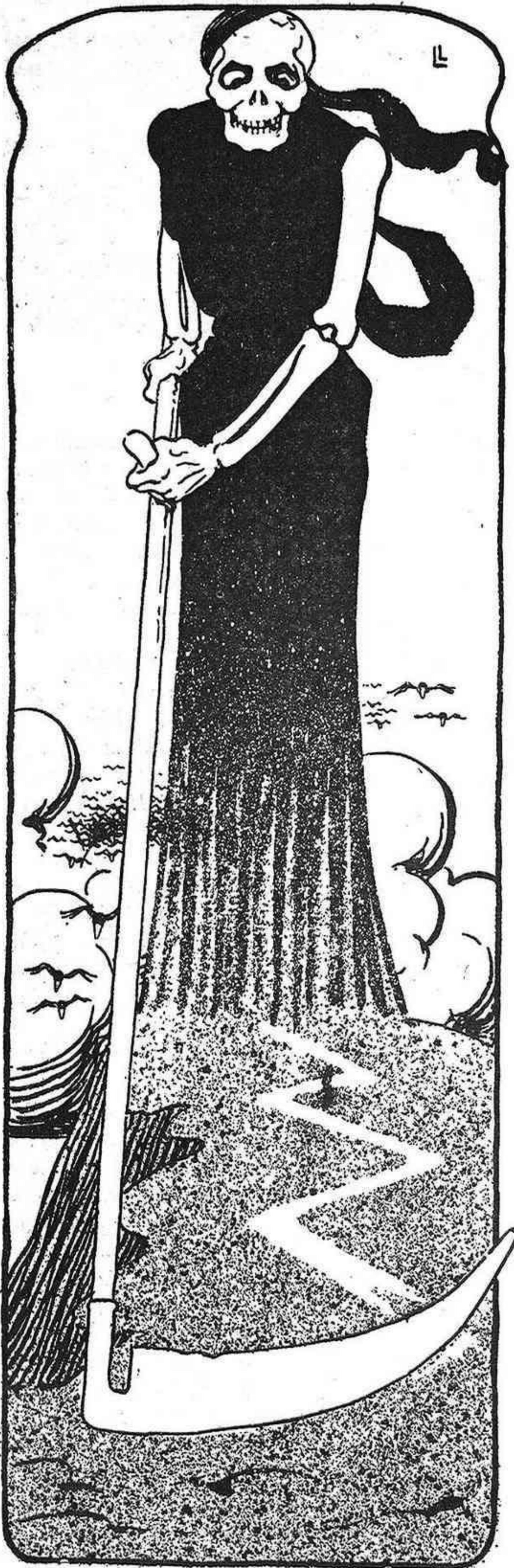
bla molt²profitós, també pot tenir la seva contra, i ara mateix, mercès als pràctics, està a punt de perdre la bellesa, que és lo que forma la seva vida, una de les poques coses que fa que encara a l'extranger no'ns hagin perdut del tot el respecte: està a punt de fer-se practicable aquesta joia a dalt d'un turó, aquet ramell de filigranes, aquet niu de romanticisme conegut arreu per l'Alhambra.

Els arquitectes de l'Alhambra tenen diners pera restaurar, i estem tant segurs de que aquí a Espanya, si encara ens queden monuments que no hi hagi entrat la mà innovadora, ha estat per falta de moneda, que al saber tant sols que tenen diners ja tremolem per les ruïnes, i ens dóna tristesa de pensar-hi. Hi han una mena d'arquitectes que'n diuen investigadors que fan com certa mena de metges: s'estimen més indagar el mal que curar la malaltia. A Elche van descobrir uns mosaics, i quan els varen haver descobert hi van plantar blat-de-moro, amb una senyal pera trobar-los. Sabem qui ha fet excavacions més pera xafardejar una altra època que pera descobrir-ne la bellesa, i això i l'urbanisació i la falta d'esperit d'Art i la falta de romanticisme, ens fa creure lo que hem dit: que en havent-hi diners adéu ruïnes.

No volem dir pas que'ls arquitectes que tenen de restaurar l'Alhambra no estiguin proveïts de seny i de lo que se'n diu sentit comú. Fins ens creiem que'n tenen massa, i que llegint aquestes ratlles ens tractarien d'artistes, am la compassió d'aquet mot; però de lo que sí estem segurs és que pateixen de la fredor del que tira masses ratlles i es descuida de la poesia. Per estucar un mur de color d'ocre i deixar-lo ben allisat han fet caure un ramell de xiprers més respectables que aquell mur; per desviar una canyeria, han caigut els hermosos arbres que reflexava la taça d'aquell joiell de Lindaraja, fet pera mirar-hi les huris i pera venir a resar el Profeta; per treure l'humitat d'una torra, han deixat assecar-se'l bosc i han arrencat l'abric de les eures, i avui un arbre i demà una flor, ens temem molt que aquesta Alhambra, abans tant plena de poesia, acabi per ser una casa neta, un pati de cerveseria, el basar de vendre pastilles d'una exposició universal o uns banys termals d'estil àrabe.

Pobra Espanya i que ets desgraciada! Els jorns que

ISEMPRE EN SON PUESTO!

vols ser reaccionaria tot-hom manifesta i t'escarneix; i si't vols urbanisar, i fer bugada dels monuments, i vestir-los a l'europea, els europeus no't vindran a veure.

Si't reformes et menyspreuen, i si no't bellugues t'insulten.

Tant-de-bò que a n'aquesta Alhambra no hi haguem de posar una senyal com la de les ruïnes d'Elche dient que'l Palau és a sota de les parets noves que'l cobreixen. Si fos així, el sospir del moro seria'l sospir d'un gran romàntic.

XARAU

Granada.

TEATROS

PRINCIPAL.—Las representacions de *La Intelectual* que s'han donat últimament en aquest teatre, alternant ab las de *La princesa llunyana*, s'han vist molt concorregudas y l'obra ha sigut més celebrada que may.

La majoria dels que l'interpretan son els mateixos que varen estrenarla al Romea.

La presentació d'aquesta comedia de 'n Rusiñol, es al Principal, inmillorable.

—Pera demà está anunciada l'estrena de *El bon rei Dagobert*, farsa en quatre actes del jove escriptor francès Rivoire, traduïda al català per en Vilaregut.

El bon rei Dagobert obtingué l'any passat á París, al estrenarse, un éxit formidable, el més sorollós de la temporada. L'Academia Francesa, ademés, li concedí un premi.

Aixó explica 'ls desitjos que hi han aquí de conèixer la nova farsa.

ROMEA.—L'amich Ponsa, qu' es tot un escriptor festiu y un xicot modest á la vegada, ens presenta ab el títul de *La Gloria á casa* una graciosa comedia satírica en un acte, plena de acudits y de situacions cómicas que obligan á riure fins als empedernits climatèrichs. L'argument no pot ser més senzill. Tot se reduheix als incidents que promou una senyora de llautó, al creure's posseïdora d'un títul nobiliari. Víctima del propi analfabetisme, la tal senyora 's creu de cop y volta marquesa, y aquest erro es causa d'un grapat d'enginyosos conflictes que soluciona, al fi, una discreta minyona anomenada Gloria.

La comedia es, á estonas, grotesca, pero la majoria dels caràcters, ben trassats, se mantenen dintre d'un natural ambient. El diàlech es fresch, lleuger, tot esquitxat de xistos y jochs de paraulas adequats á la manera de ser y parlar de cada un dels personatges. El jove autor de *La Gloria á casa*, demostra ab aquesta, sa primera producció, una gran trassa en bellugar figures y en combinar escenas; aixó, unit á un discret llenguatge y á una fina observació de la caricatura ciutadana, li promet pera més endavant una brillant carrera en el teatre.

Els actors, regular, en general. La Gotarredona y l'Aymerich, molt bé.

TÍVOLI.—Al Tívoli hi faltava una mica de varietat y últimament li han donada estrenant dugas sarsuelas. L'una d'ellas, *Húngaros*, per més que 'ls cartells diguin que la partitura es una revelación musical del compositor catalán Sr. Guix, no hi hem sapigut veure tal revelació; la lletra, á l'altura de la música. Lo altre estrenat, *Que inocencia!*, del senyor Auiés, música del mestre Oró, també català, ja ho havíam vist fa uns dos anys al Principal y es un apropòsit pera lluhiment d'una nena de poch anys, la que ho va fer se diu Padilla y va representar el seu paper ab molta gracia, encare que aixó de veure infants prodigis als escenaris, á nosaltres may ens n'ha fet, de gracia. Dilluns tenia que debutar la bella *Eva* ab sas posas plásticas. Segons diuhen, per causas ajenas á la voluntat de la empresa no va poder ser. Continúan ab

éxit las representacions del *Hip! Hip!* ab els nous números que darrerament s' hi han afegit.

ELDORADO.—Els germans Quintero han tornat á ensepegarla de debó. *El Patinillo* es una joguina extraordinariament divertida que 'ls donará molts quartos. Ab un argumentet de res, han engiponat una série d' escenas divertidíssimas en las que s' hi mouhen una porció de tipos graciosos arrancats de la vida andalusa, com la majoria dels que 'ns han vingut presentant. L' obreta, quinas primeras escenas d' exposició son ja un esclat d' alegría, s' aguanta ab valentia fins al final, sinó per l' interés de l' acció, qu' es ben insignificant, per l' abundor de xistos que tanca 'l diálech y per la successió de quadros cómichs que s' hi desenrotllan.

Els actors, admirablement de caracterisació y de tot, en primer lloch las senyoras y els Srs. Gamero y Güell.

La musiqueta 's deixa sentir, pero no mata d' original ni d' inspirada.

NOVETATS.—Al veure representar *Zaza* á una gran artista sembla que vinguin obligadas las comparacions. Nosaltres en som enemichs, y per xó deixarem de banda el grat recort de la Mariani, de la Rejane, de la Tina y de la Etc. La portentosa actriu Aguglia fa, realment, una gran figura de *Zaza*, pero, en nostre concepte, presenta el tipo desfigurat del original, desproporcionat dintre la mateixa creació originalíssima. Al nostre entendre, ahont está veritablement genial l' eminent artista es en el quart acte, qu' es hont se desborda més intensament la passió; lo demés, las *causeries* de dona de món, el *flirt* del primer acte, las escenas del segon y tercer, tot aixó ho treballa molt afligranat, ho fa molt bé, però no arriba al tipo. Y que 'ns perdonin la franquesa 'ls catedràtics.

—Diumenge, á la nit, va fernos la gracia de deixarnos assaborir altre cop las bellesas de *La figlia di Jorio*, de 'n D'Annunzio. Ella, l' Aguglia, va estarhi, com de costum, admirable d' expressió fisionómica y de dicció.

Ah... Hi varem trobar á faltar en Grasso.

—La despedida tingué lloch dimars ab *Santarellina*, per mal nom *Mlle Nitouche*, de la que l' eminent Aguglia 'n fa una creació, y el monólech de 'n Dicenta *Marinera* que valgué á l' estimada artista una gran ovació seguida dels antipáticos cables de reglament.

—Dimecres debutá la companyia Salvat posantse en escena *Los malhechores del bien*. El quadro resulta complert.

GRANVIA.—*La moral en peligro*, lletra de 'n Sinesio Delgado y música de 'n Lleó va resultar un bon éxit, y era d' esperar. Escripitor y compositor son lo que 'n podríam dir *dos maestros*, aixís en castellá y tot. El libre es enginyós y sobre tot ben literari. No hi trobareu en ell ni xavacanadas ni pornografias, y aixó que 'ls xistos s' hi donan cops de colze. El públich va riure las situacions cómichs, se va interessar per la senzilla acció y fins va celebrar la saludable moral... gens perillosa qu' enclou y que 's manifesta en el desenllás. La música, agradable á ratos y adequada sempre.

—Ab l' *Alegria de la huerta* ha debutat el tenor Vivart, artista de condicions que lluheix una agradable veu. Fou rebut ab simpatia y ovacionat en els dos números culminants.

—Pera l' actual senmana s' estavan preparant dugas obretas novas: *La maldita bebida* (obra anti-alcoholista) y *Ni frío ni calor*.

TRIUNFO.—L' empresa d' aquest teatro té molt cuidat en variar els programas, posant escullidas obras de repertori modern y donant senmanalment una estrena.

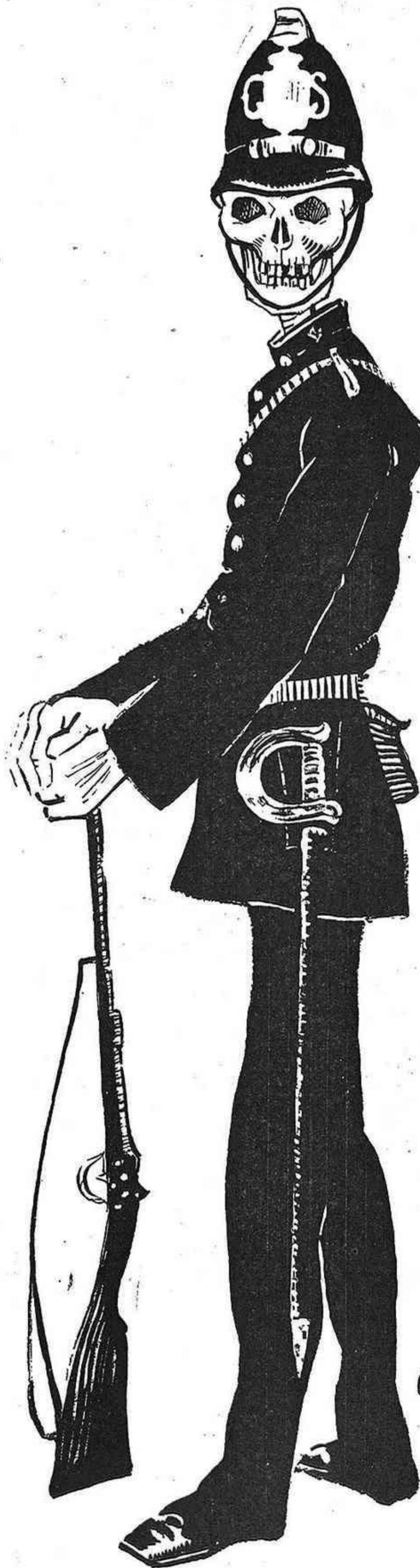
Divendres de la senmana passada 's doná la primera representació de la comedia en tres actes *Lola ó la niña mimada* de 'n Gaspar, que agradá als morenos de la barriada y valgué á la companyia Corregel un éxit per la excelent execució.

Dimars, *La Bella Colombina*, (nova) en dos actes, de la que no 'n podém dir res encare, per manca de temps.

ARNAU.—L' autor de *La Sirena* acaba de donarnos á coneixer un altre quadret de marina sortit de sa atildada ploma y vestit ab aquell ropatge poétich qu' es el característich de las sevas obras, fins de las escritas en prosa, com aquesta que li vam veure estrenar diumenge passat al democrátich teatro «Arnau».

L' *Avi*, que aixís se titula la nova producció del eminent poeta-artista Apeles Mestres es una alegre pinzella-

LA GUARDIA DE LA MORT

Vetllant per la tranquilat dels vius.

da de tons violats aprofitant el fons hermosament blau de nostra mar llatina. Un assumptó nou, tendre, delicat, originalíssim, ha donat pasta al autor pera enmotllarhi unas quantas escenas plenas de vida y d' emoció. El truch del vell que no aspira á ser avi y á la vista de una criatura abandonada s' enterneix al punt de anyorar un net es una troballa de segur efecte en tots els públics.

Els tipos molt ben descrits, l' acció sense entrebanchs y el llenguatge, no cal dirho, digne del cisellador. L' interpretació fou deficient y acusava falta d' ensaigs.

La presentació, bastant cuidada.

NOU.—Continúa defensantse ab *La princesa del dollar* y *El método Gorritz*.

APOLO.—Tot preparant el *Tenorio*, s' ensejan dugas obras de empenta: *La Madrastra* y *El Cocinero de su majestad*.

CÓMICH.—L' Amalia Baró s' hi fa aplaudir cada nit. Anunciada pera estrenar dintre d' aquesta mateixa semana, *La orgia*, opereta alemanya que s' presentarà ab decorat y vestuari nous de trinca.

SORIANO.—Además de las atraccions, s' hi donan ara sarsueletas menudas. *La Macarena* y *El húsar de la guardia* han sortit bastant rodonas. *Els Persas* anuncian las darreras funcions. Els ho aviso per si no 'ls han aplaudit encare; no deixin d' anarhi.

SALA IMPERI.—Va de *Tenorio*. Dimecres passat degué estrenarse un juguet lírich dels Srs. Bosch y Serrano, titulat *La Academia*; si 'n sé res, ja 'ls ho comunicaré.

Societat Floralia.—S' ha publicat el programa de Novembre, en el que hi constan, además de diferents balls d' etiqueta ab orquesta, la representació d' obras de nostres millors autors.

L. L. L.

ESQUELLOTS

Gracias als eterns cap-girells de la política espanyola, ja 'ns torném á trobar sense arcalde.

Trasladat fa poch el senyor Coll y Pujol á Madrid pera activar el despaig d' alguns assumptos d' interés pera Barcelona, allí l' han sorprés la cayguda de 'n Maura y l' soptat enlayrament de don Segimón.

Naturalment; dimissió al canto, suspensió de todas las negociacions... y á caseta, que plou.

—Y jo ¿qué faig?—va preguntarli el secretari del Ajuntament que, com es sapigut, acompanya á don Joan en las sevas pelegrinacions pels ministeris.

—Consúltiho á Barcelona: allí podrán dirli. Jo no més sé que ja no soch res y que *ahí queda eso*.

La gestió del senyor Coll y Pujol durant els breus mesos que ha ocupat l' arcaldia s'ols mereix elogis.

Ferm á pesar de la edat y de la manca de salut, en mitj de las gravíssimas dificultats que s' han atravesat en son camí, ha sapigut estar sempre á l' altura del seu deber com á ciutadà barceloní y com á president del Municipi.

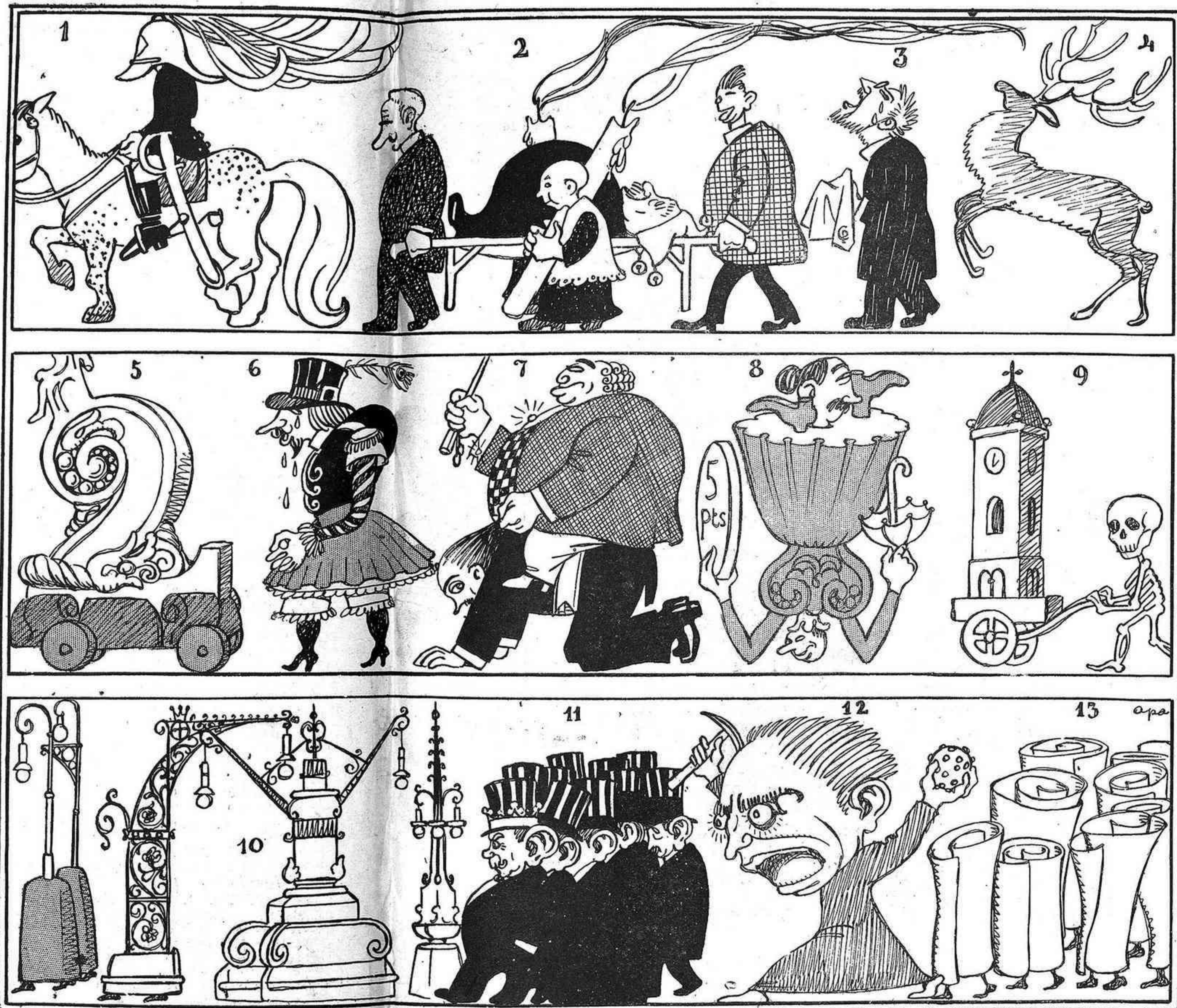
No de tots els arcaldes hem pogut dir lo mateix al donalshi el salut de despedida.

Un telegrama de *La Publicidad*:

«*Próxima boda.*—Se halla en esta Corte la condesa de París, que ha venido para estar presente al próximo parto de su hija la infanta doña Luisa.»

¿Y aquest telegrama pot rotularse *Próxima boda?* ¿A

Enterro de 'n Falqués — El mort més gros de Barcelona

(1) La G. M. montada obre la marxa. (2) El cadavre, portat per dos barcelonins: un que no entén res d' aixó del bon gust y l' altre que tant li fá. (3) Segueix un representant inconsolable de la casa Ballarin y C.^a, plorant amargament l' irreparable pèrdua. (4) El cervo, símbol del talent burocràtic recompensat. (5) El monument d' en Pitarra. (6) El Malgust plorant al Mestre. (7) El gros empleiat inamovible, símbol de la frescura recompensada, á cavall del pacientíssim Ajuntament. (8) L' Incongruència y la Pocasolta, bessonas, portant una corona de plata á la memoria del pare inolvidable. (9) El campanar de la parroquia de S. Andreu, avans d' ensorrarse. (10) Seguíci de fanals. (11) Els pobres milionaris barcelonins, propietaris de casas projectadas pel gran home. (12) L' Execració Pública, y (13) Clou la comitiva la colla interminable dels projectes que, solícits, els futurs Ajuntaments cuidarán d' edificar, aquí y allí, pera major vergonya de Barcelona y gloria del malaguanyat Falqués.

quina boda 's refereix? Perque á nosaltres ens consta que l'infanta Lluïsa está ben casada! A no esser que 's tracti ja del casament de la criatura en camí .. Pobra criatura, si aixó fos cert! S'hauria de convenir en que 'ls seus pares tindrian tan poch coneixement com el redactor de *La Publicidad* que posa en clar els telegramas!

¡Què! ¿Que volen dir que l'acte dels tres macers anant á Toulouse té gayre més mérit que 'l d'aquests ciutadans dihent *passiho bé?*

Coll, Fors, Mon!... Saben per qué no han sortit? Perqué ells se presentaven en nom de la pau y en nom del ordre, y ningú se 'ls podria creure.. Coll, Fors, Mon!... Pom! Si aixó sembla l'espetch d'una bomba de dinamita!...

Per més que 'ns hi hem trencat el cap, no 'ns ha sigut possible desentranyar l'intrínquil de la noticia que vé á continuació y que ab la estupefacció qu' es de suposar hem llegit en un diari:

«El gerent del consolat de Fransa ha fet entrega de las tres medallas d'honor que 'l Govern del seu país concedeix als tres macers senyors Alomar, Llach y Serret que varen anar á Toulouse acompanyant la comissió municipal.»

No 'ns expliquém quina relació pot tenir l'honor decoratiu ab l'acte d'uns empleats que, complint lo que 'ls seus superiors els ordenan, se 'n van á passar uns quantsdías á fora en companyia d'una comissió de regidors alegres. ¡Baratas deuen anar las medallas, quan ab tanta facilitat poden obtenirse!

Seguint per aquest camí, no 'ns sorprendria gens que qualsevol día aparegués en un periódich una gazetilla concebuda en aquests ó parecuts termes:

«Ha sigut concedida la Gran creu de Sant Balandrán á dos vehins de Barcelona que una tarde varen dir *passiho bé* á un sant balandrín que tranzitava per la plasseta dels Peixos.»

— ¡Encare 'ns segueix, mamá?

— Sí, però no 'n fassis cas. D'una conquesta feta al cementiri á la sombra d'un xiprer, no se 'n pot esperar res de bó.

ha obtingut, á Novetats, un gran triomf ab la sentimental *Zazá*.

Diumenge á la tarda, en el saló de descans, dos saltataulells entusiasmats ho comentavan:

— Seria difícil, avuy día, trobar una artista ab el talent d'aquesta dona...

— Ja ho crech, si ho fóra!... Tan difícil com trobar una *aguglia* en un paller.

AL TORNAR DE LA NECRÓPOLIS

Abans de las eleccions, *La Vanguardia* s'havia convertit en periódich de batalla y esgrimia valentment las sevas armas á favor de la candidatura del Comité de Defensa. Després de las eleccions ha callat prudentment y en un solt com un altre qualsevol, perdut entre las «Notas locales» ha publicat el resultat, sense ni tant sols pendres la feynade treure comptes com *La Veu*.

La Vanguardia, ó ha reconegut franca-ment el fracás ó ha perdut l'esma y no ha sabut sobreposarse al cop. La nostra opinió es de que ha perdut l'esma.

Llegeixo:
«Durant aquests días han sigut recullits 112 cap-
taires, dels quals sols 28 son de Barcelona.»

»Entre 'ls recullits hi ha un idiota...»

¿Cóm s'entén?.. ¿Es idiota y 's dedica á demanar caritat?

Si li preguntéssim á n'ell, potser ens diria que 'ls idiotas son els que no 'n demanan.

L'excelent artista dramática siciliana Mimí Aguglia

COMPRANT UNA CORONA FÚNEBRE

—Es pera dedicarla á n' en Maura, sab?
 —Y ícóm la vol?
 —¡Ben alegra, home, ben alegra!

¡Calculeu quína alegría
 quan l' oncle vejé á la tía!

Tan entussiasmat estava *El Liberal* del pleno éxito el vespre de la cayguda de 'n Maura, que fins va sortir dihent que la noticia havia circulat per la ciutat *más veloz que un reguero de pólvora*.

Moderis, hombre, moderis y procuri posarse sobre sí.
 ¿D' ahónt diable ho ha tret vosté aixó de que 'ls *regueros de pólvora circulan*?

Lo que devegadas, realment, circula son pessetas falsas, articles disbaratats y, sobre tot, infundis.

* * *

Y que 'ls infundis circulan, el propi *Liberal* ens ho demostra, cabalment en el mateix número del *reguero de pólvora*.

Parlant de la retirada dels conservadors, diu en la primera plana:

«El Gobierno ha caído como vivió: por la sola autocrática voluntad del Sr. Maura. Para plantear la cuestión de confianza no se ha celebrado, como era uso y costumbre, Consejo previo.»

En la segona plana, en cambi, escríu aixó:
 «Maura había reunido precipitadamente á los ministros para celebrar Consejo.»

Y més avall, anyadeix:
 «Maura dió cuenta á los ministros de la situación creada al Gobierno por el discurso de La Cierva... Conviniéron los ministros en la necesidad de retirarse...»

¿Ho veu?

Es alló que diu el ditxo: «Més aviat s' atrapa... un *reguero de pólvora* que un coix.»

Honor póstum.

El primer día que á un confrare local va ocórrselli tombar cap per avall la composició de lo que havia merescut esser censurat, segons el criteri imperant, fa unas quantas senmanas al Govern Civil, el senyor Crespo Azorín (e. p. d.), va preguntar al redactor d' aquell diari quan va ferli la seva acostumada visita:

—Diga usted, amigo. ¿Cómo se las arreglan para que salga así tan negro lo que ha sido censurado?

—Sencillamente, señor Gobernador,—va respondre l' interrogat.—Se vuelven al revés las líneas compuestas, y esto que aparece negro es el pie de la letra de imprenta.

El governador va quedar un moment pensatiu, rumiant l' explicació, y després, com qui vol assegurar-se de lo que pensa, va dir:

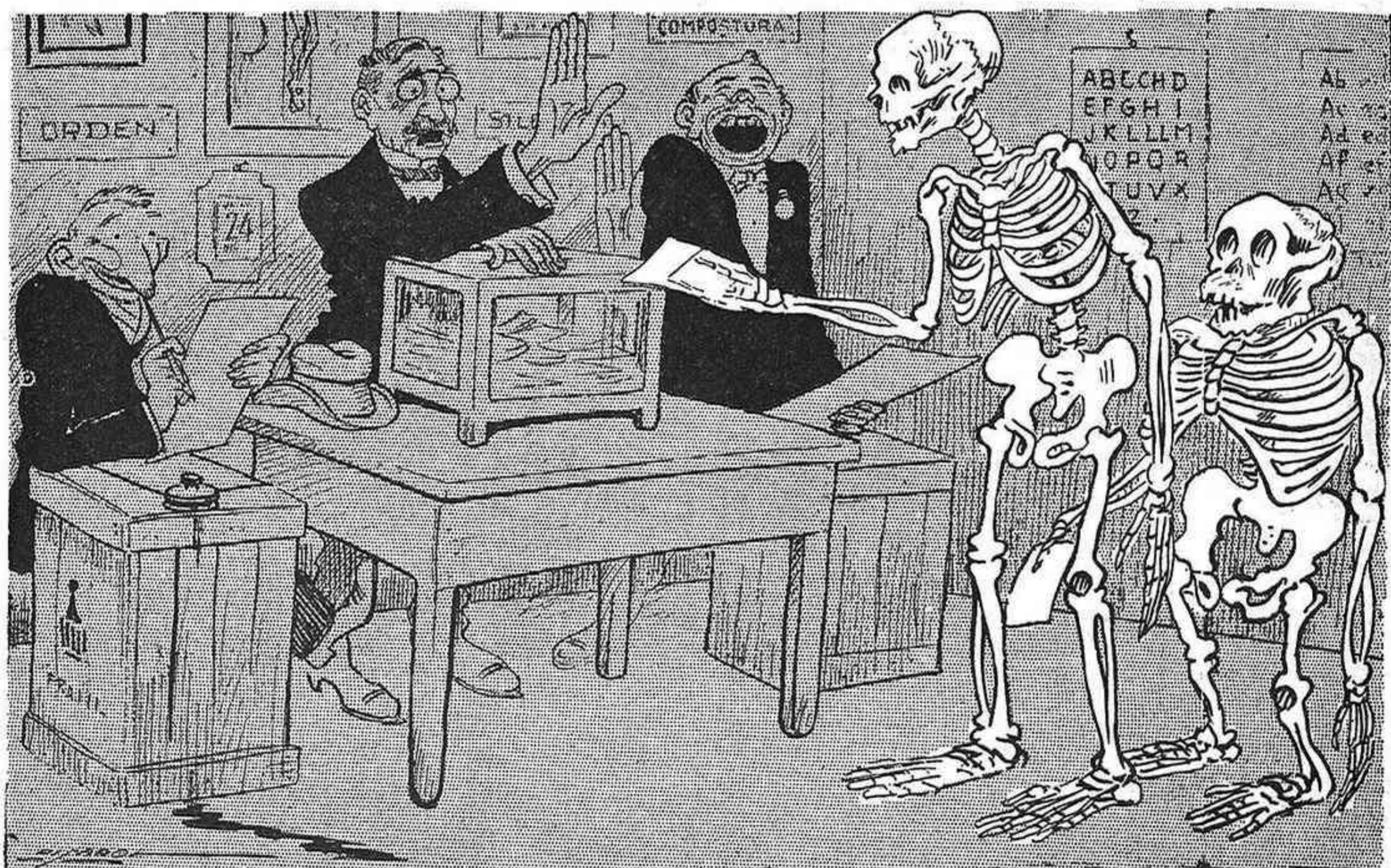
—Entonces, lo censurado debe leerse por la parte de detrás, verdad?

El *¡Cu cut!* s' ha sentit molest at per un retret que nosaltres li feyam, el qual, ab la poca gracia que 'ls ha donat Deu, comentan d' aquesta manera:

«LA ESQUELLA, ara que torna á actuar de lerrouxista, deu tenir ganas, sens dubte, que li retreyém las sevas

DEL PASSAT DIUMENGE
EPISSODI ELECTORAL

—¿D' ahónt son, vostés?

—Del Born.

—¡Bél... Y ab els tips que desde que son al cementiri s' han fet de votar, iencare no saben que aquesta vegada el districte del Born no vota?

caricaturas apologeticas d' en Lerroux, posantlas en parangó ab els ninots en que, també desde 'l 25 de Novembre ensá, ha posat á don Prudencio de porch pera avall.

»Perque si voléu trobar conseqüencia, repasséu las colleccions del setmanari d' en López.»

Després de la franca confessió d' inconseqüencia, que son las duas últimas ratllas del solt transcrit, inconseqüencia que volen justificar ab el vulgaríssim *más eres tú*, pocas paraulas caldría dir per alló de que *á confesión de parte relevación de pruebas*.

Mes no volém deixarho sense resposta per l' ignoscent amenssa—que per lo ignoscent sembla feta d' en Morató—de retreure'ns caricaturas que s' han publicat en las nostras planas, ja que aixó precisament abona la nostra conseqüencia.

No es cap pecat l' haver alabat á n' en Lerroux quan en ell creyem, si després, al veure la seva conducta sospitosa vam sabérsen separar. Si el *¡Cu-cut!* hagués fet lo mateix, no hauría hagut de recórrer á tants equilibris pera aparentar una postura airosa. Ell, que ha vist enredarse á gracienc en la xarxa de la més baixa política madrilenya als homes que més havia alabat pel seu net catalanisme; que sempre havia combatut el caciquisme repugnant y ha vist com companys seus exercían de cacichs ab un descaro qu' en Planas y Casals, á esser viu, hauría envejat; ell, en fi, que ha contemplat passivament, ab tot y tenir un cert *visu* separatista, com entregavan Catalunya, no ja á Espanya, sinó á la política espanyola més corrompuda, may ha sabut tenir un rasgo de franquesa y protestar y alsar la veu y desconfiar de la figura hebrea d' en Cambó ó de la de cansalader vulgar d' en Prat de la Riba... y per no tenir aquest valor, el *¡Cu-cut!* encare avuy ha de fer el solidari. La qüestió es no comprometre's, porque una cosa es el calaix y una altra las conviccions.

En quant á lo de dirnos que 'ns torném lerroouxistas, estigui tranquil el nostre confrare. Aquest es un honor quel reservém pera ell el día que la *kabila*—si ressucita—

li vagi á trencar quatre vidres y ell, després de recórrer á mil recursos, per repugnants que siguin, consegueix que per danys y perjudicis li donin trenta mil pessetas. Alashoras el *¡Cu-cut!* será lerroouxista, y si no n' hi ha prou, fins será del dimoni del infern. Ave María puríssima!

L' altra nit, mentres passavam davant del Ajuntament, vam sentí á un batlle maurista qui, ab *cadavérica* veu, cantava una planyidera que va eterní á en Fivaller:
—Jo que 'l Nadal esperava per menjá un gall suculent, y ay, pobre de mí, ni 'm deixan arribar als panallets!—

Per sátiras finas, els nostres clerófls barcelonins. «La Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat, al enterarse de la caiguda del ministeri maurista, va corre á telegrafiar á n' en Lacierva felicitantlo.»
Pels voltants del día dels Morts, enviar una adhesió á un ministre que acaba de fer el badall suprérm?
Que no 'n diguin felicitació d' aixó...
Que 'n diguin un recordatori.

Tot alló dels *fets vandálichs*, diguéu ¿de qué us ha valgut,

si 'ls ha guanyat tots l' esquerra
y vosaltres no més un?

N' hi ha per tornarse tarumba!...
Valencia, la ciutat que té 'ls tres diputats més republi-
cans y més batalladors d' Espanya, acaba d' elegir dipu-
tats provincials á tres moretistas, un conservador y un
individuo de la Lliga Católica: total, cinch monárquichs.
¿Cóm s' explica aixó?
Lo qu' es nosaltres, ingénuament confessém la nostra
incapacitat endavinadora.

Per lo tant,

Doctors en ciencias ocultas
¿volen, si no 'ls hi sab mal,
desxifrnos aquest raro
logogrifo electoral?

Una minyona, en el moment de servir el *guisado*, abo-
ca inadvertidament un raig de such á la falda d' una se-
nyora convidada.

—Cuidado, noya!...—fa aquésta, indignada.—Miri que
m' ha tirat tot de salsa á las faldillas...

La fámula, ab gran tranquilitat:

—Oh, no hi fa res... Salsa ray!... ja n' hi ha més á la
cuyna.

Dos amichs se troban en plena Rambla:
—¿Qué tal noy?... ¿cóm te trobas?
—Mira... no fa gayre que he estat á las portas de
la mort.
—Que 'm d'ús aral... Y aixó?
—Sí... Vinch del Cementiri nou.

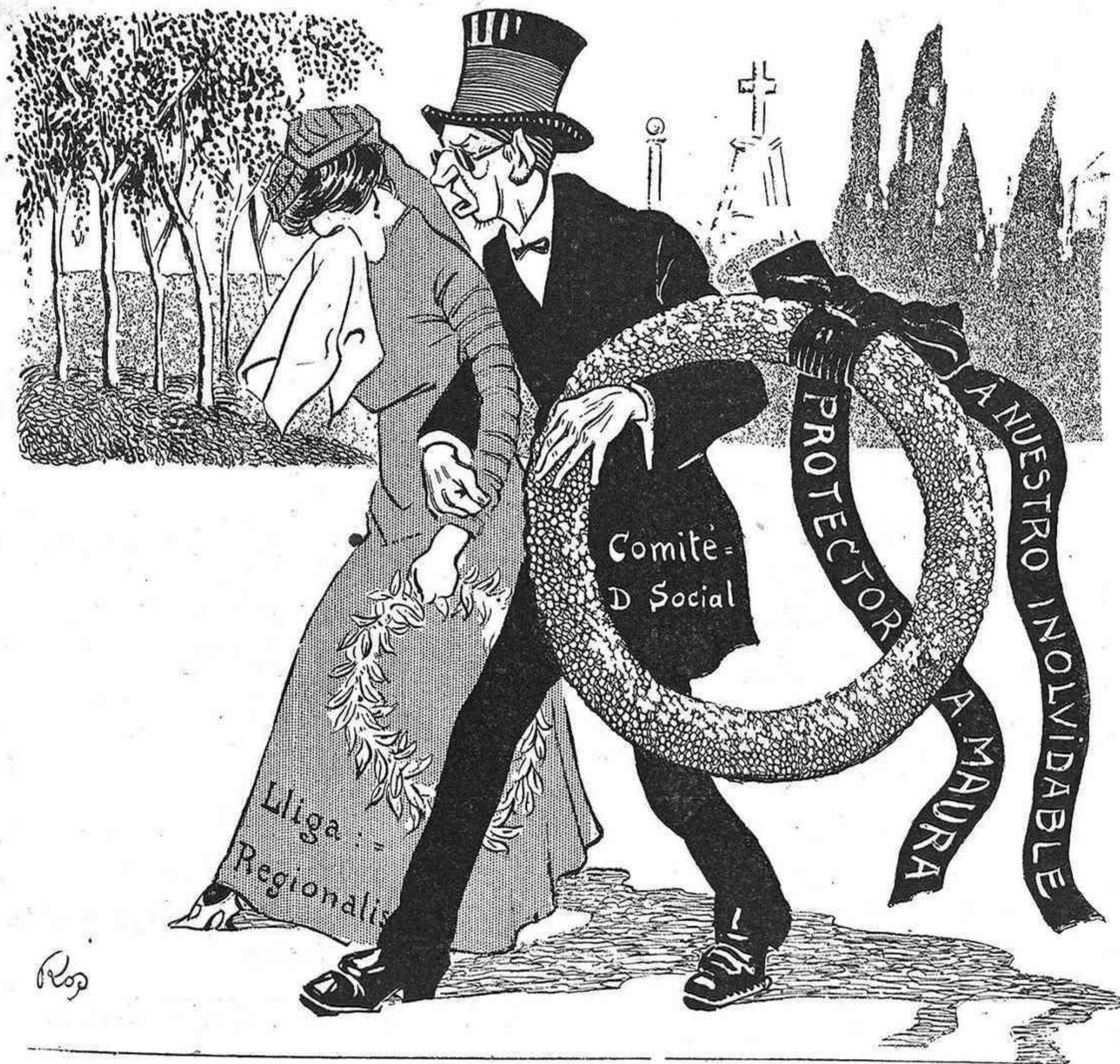
Al passar pel carrer de Fernando, un matrimoni
jove s' atura davant del aparador d' una joyería.

—Vina, noya, vina,—fa 'l marit.—Mira quíñas
arrecadas més hermosas.

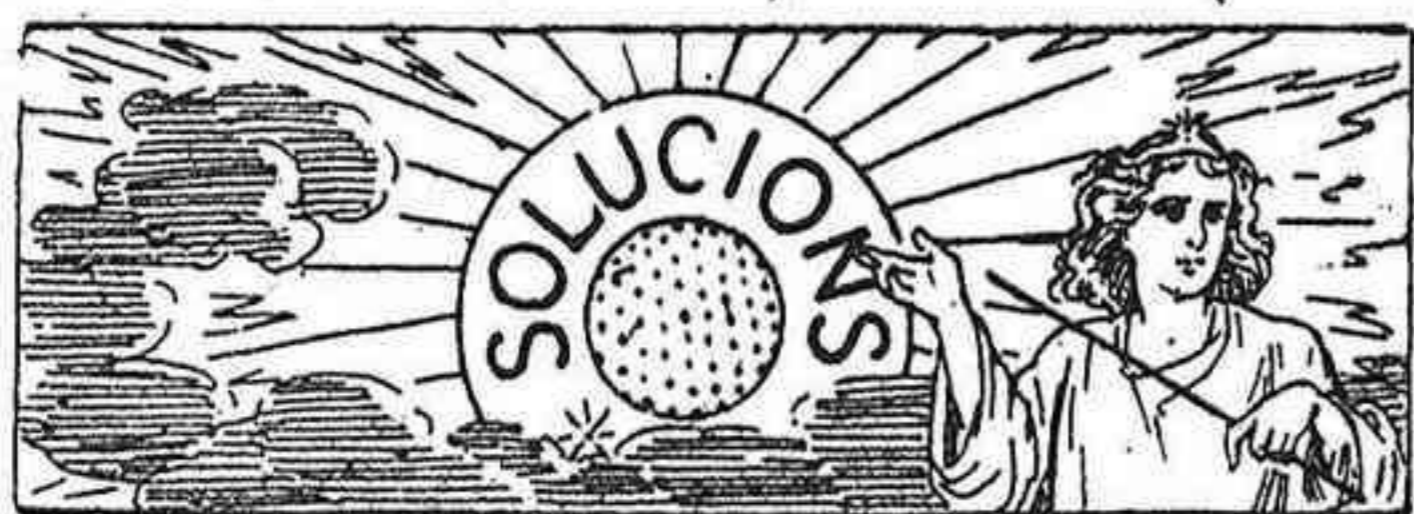
La muller, fent la distreta:

—Unas... qué deyas?... Digas, digas... soch *tota*
orellas.

ELLS AB ELLS

Dos morts que van á portar una corona á un difunt.

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA I.—*Gra-má-ti-ca.*
- 2.ª ID. II.—*Ca-ma-rot.*
- 3.ª ID. III.—*Lla-dó.*
- 4.ª ANAGRAMA.—*Oscar-Rocas.*
- 9.ª ROMBO.—

F
P O P
P O R R O
F O R T U N A
P R U N A
O N A
A
- 6.ª CONVERSA.—*Tiana.*
- 7.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Modernista.*
- 8.ª TARJETA.—*La Presentalla.*
- 9.ª GEROGLÍFICH.—*Com més casas més escalas.*

XARADA

Com á consonant, *primera*,
 el sonido molt s' iguala;
prima-dos, en poblacions,
 casi en cap d' ellas n' hi faltan;
prima-dos-terça, es ofici,
 que requereix art ó trassa;
 poca afició hi há á volguer,
 una cosa *prima-quarta*;
 sent molt *quarta-repetida*
 la que 'n sigui desitjada;
 bona sempre l' *una* y *última*,
 pot fé aquell qui res li manca;
terça-prima es lo que vol,
 el qui 's troba ab bona gana;
 no fá may *hu-dos-darrera*
 qui 'l treballar no li agrada;
 y 'l fer *repetida-prima*,
 ho demana la quitxalla;
 molt content un gat se troba,
 quan dú la *quarta-tres-quatre*,
 y pot veure alguna pessa,
 de las que á n' ell més li agradan.

El total es de progrés,
 y adelanto bona marca,
 que pot reformar á un poble,
 fentlo rich quan per ell passa.

JOSEPH SADURNÍ MÁS DE LOS VALLS

ANAGRAMA

Té mala tot en Total
 per fer tot en el portal.

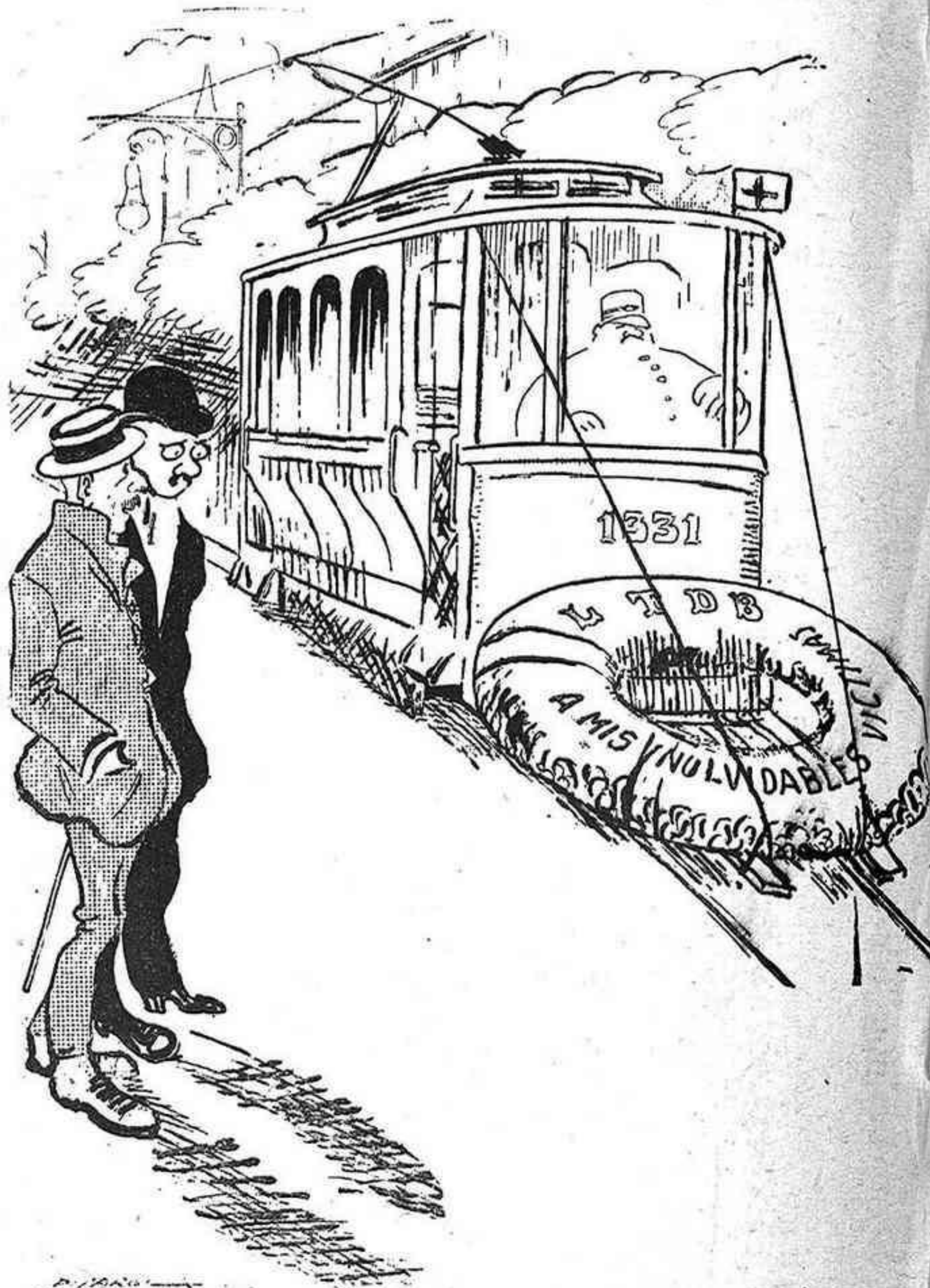
MACO

CONVERSA

- ¿Sabs qui ha vingut d' América?
- ¿Qui? El teu germá?
- No, home, fíxathi bé, que t' ho acabo de dir.

S. ODREC

L' AJUNTAMENT
 VOL QUE TOTS ELS TRANVÍAS
 PORTIN SALVA-VIDAS

— ¿No 't sembla que 'l més adequat sería aquest?

TERS DE SÍLABAS

• • • • •
 • • • • •
 • • • • •

Primera ratlla vertical y horisontal: En els balcons.—
 2.ª: Poble catalá y 3.ª: Nom d' home.

J. MASSAGUER S. (Artiller)

GEROGLÍFICH

XXI
 FLII
 KKII
 MOLL

INTRÚS

**Aquest número ha passat per la
 censura gubernativa.**

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm. 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

♦ ♦ ♦ MUY PRONTO APARECERÁ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA
PARA EL AÑO 1910

EL AÑO EN LA MANO va profusamente ilustrado, con todos los datos propios de cuantos acontecimientos hayan ocurrido en toda Europa y América.

EL AÑO EN LA MANO regala á sus compradores un sinnúmero de objetos de gran valor y una participación á la **LOTERIA DE NAVIDAD** que, caso de salir premiada, puede corresponder á cada comprador **150 pesetas**.

EL AÑO EN LA MANO

es un libro completamente original, **único** que se publica en España que no es copia de los que aparecen en el Extranjero un año antes, como lo ha reconocido el *Diccionario Universal ilustrado* de J. Espasa, **autoridad** en materias enciclopédicas.

EL AÑO EN LA MANO

que aparecerá muy en breve, se venderá á los siguientes

PRECIOS: Edición económica encuadernada . . . . . Ptas. 1'50
Edición de gran lujo, tapas oro y relieve 2

Novedad

LAS LENGUAS Y LAS RAZAS

por **ANDRÉ LEFEVRE**, traducción de **A. GONZÁLEZ**

Un tomo 4.º, Ptas. 5

♦ NUEVA EDICIÓN ♦

Don Juan Tenorio

por **Don José Zorrilla**

2 reales

El Nuevo Tenorio

por **Bartrina y Arús**

Ptas. 2

Demá dissapte

EXTRAORDINARI

LA CAMPANA DE GRACIA

Dedicat als morts — — 8 planas 10 céntims

EN PREMPSA

La Esquella de la Torratxa

ALMANACH pera 1910

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

